

РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»
РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання вченої ради
Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

від 14 червня 2024 р. № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти і науки
Рівненської обласної державної
адміністрації

від 20 червня 2024 р. № 154

Навчальна програма з позашкільної освіти

еколого-натуралістичного напрямку
гурток «Юні голубівники»

1 рік навчання

м. Рівне-2024

Автор:

Олександр ОМЕЛЬЧУК – керівник гуртків комунального закладу «Центр національно-патріотичного виховання та позашкільної освіти» Рівненської обласної ради.

Рецензенти:

Інна ВЛАСЮК – методист комунального закладу «Центр національно-патріотичного виховання та позашкільної освіти» Рівненської обласної ради;

Олена КУЗЬМІН – завідувач кабінету освітнього адміністрування Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Створення навчальної програми обумовлено підвищенням інтересу дітей до занять голубівництвом.

Реалізація навчальної програми передбачається у гуртках, студіях, творчих об'єднаннях, клубах еколого-натуралістичного напрямку позашкільної та загальної середньої освіти та спрямована на вихованців віком 12-16 років.

Мета програми - формування базових компетентностей особистості засобами голубівництва:

пізнавальної: ознайомлення дітей із анатомо-фізіологічними характеристиками птахів, із різноманітністю порід та їх особливостями, методами розведення голубів; сучасними методами і прийомами санітарно-обумовленого утримання, годівлі і розведення; формування у вихованців системи знань та вмій у галузі птахівництва, зокрема, утримання та розведення голубів;

практичної: оволодіння дітьми практичними вміннями та навичками утримання та розведення голубів, правилами застосування зооветеринарних заходів;

творчої: формування стійкого інтересу і здібностей до сільськогосподарських професій; розвиток творчих здібностей, творчого потенціалу; формування потреби у творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні; формування досвіду проєктної та дослідницької діяльності; набуття навичок ведення науково-дослідницької роботи; формування екологічного мислення, ставлення до природи як унікальної цінності; виховання любові до природи, птахів;

соціальної: формування свідомого ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих, мотивації на здоровий спосіб життя, усвідомлення його значення для розвитку і самореалізації, формування потреби у професійному самовизначенні, самоосвіті та саморозвитку.

Програмою передбачено значну кількість годин для практичних робіт. У роботі гуртка застосовуються різноманітні форми та методи організації

навчально-виховного процесу, що дозволяє тісно поєднувати теорію з практикою.

Зміст програми відповідає загально дидактичним принципам: науковості, доступності, систематичності, послідовності, зв'язку з життям; враховує екологічні особливості України.

Програма гуртка юних голубівників основного рівня розрахована на один рік навчання, 144 години на рік, 4 години на тиждень.

У календарно-тематичному плануванні передбачено виконання практичної частини програми. Програмою передбачено практичну частину. Залучення учнів до спостережень, експерименту створюють основу для набуття навичок дослідництва, вміння поводити себе в природі і є необхідною умовою для виховання етичних, естетичних і патріотичних комунікативних якостей особистості.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Основний рівень, перший рік навчання

№ з/п	Назва розділу	Кількість годин		
		теоретичні	практичні	разом
	Вступ	4	2	6
1.	Анатомо-фізіологічна характеристика голубів	18	8	26
2.	Утримання і годівля голубів	10	6	16
3.	Породи голубів та їх особливості	14	10	24
4.	Розведення голубів	28	24	52
5.	Хвороби голубів	8	-	8
6.	Голуби та економіка	4	4	8
	Підсумок	2	2	4
Всього:		88	56	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (6 год)

Теоретична частина. Ознайомлення з планом роботи гуртка. Історія голубівництва, історія виникнення голубиної пошти. Розвиток голубівництва в Україні.

Практична частина. Екскурсія до голубиноного розплідника (на виставку голубів).

Розділ 1. Анатомо-фізіологічна характеристика голубів (26 год)

Теоретична частина. Загальна характеристика голубів як представників класу Птахи. Зовнішня будова. Покриви. Будова пера. Внутрішня будова голуба: скелет, фізіологія дихання, кровоносна система, система травлення, органи зору та слуху.

Практична частина. Вивчення будови пера. Створення колекції різних типів голубиноного пера. Вивчення будови кістки. Вивчення будови крові голуба. Догляд за голубами.

Розділ 2. Утримання та годівля голубів (16 год)

Теоретична частина. Умови утримання голубів. Голубині розплідники: їх типи, обладнання, інвентар. Годівля голубів. Корми, їх класифікація. Поняття про кормову одиницю. Хімічний склад кормів. Поняття про раціон. Заготівля кормів та правила зберігання.

Практична частина. Розробка макету голубиноного розплідника. Ремонт та виготовлення інвентарю. Створення колекції кормів. Складання раціонів. Вивчення складу деяких кормів. Заготівля кормів. Догляд за голубами.

Розділ 3. Породи голубів та їх особливості (24 год)

Теоретична частина. Поняття про породу. Класифікація порід. Поштові, спортивні, декоративні голуби. М'ясні породи голубів. Маловідомі породи голубів.

Практична частина. Визначення породи голубів. Написання рефератів. Складання каталогу порід свого розплідника. Відвідання виставки голубів. Польоти голубів. Догляд за голубами.

Розділ 4. Розведення голубів (52 год)

Теоретична частина. Відбір та підбір пар для розведення. Методи розведення: чистопорідне, промислове, вбирне (поглинальне), ввідне та відтворювальне схрещування. Поняття про родовід. Селекційна справа в голубівництві. Поняття про генотип, фенотип та домінування.

Спарювання. Кладка яєць. Будова яйця. Особливості інкубацій голубиних яєць. Розвиток ембріона. Вивід пташенят та особливості їх вирощування.

Практична частина. Добір пар для розведення. Вивчення методики проведення чистопорідного, вбирного, ввідного, відтворювального, промислового схрещування. Складання та заповнення індивідуальних карток голубів. Виготовлення та встановлення гнізд. Кільцювання молодняку голубів. Вивчення будови яйця. Догляд за голубами. Запускання голубів.

Розділ 5. Хвороби голубів, їх профілактика та лікування (8 год)

Теоретична частина. Заразні та незаразні хвороби. Профілактика захворювань та їх лікування. Правила особистої гігієни людини при спілкуванні з птахами.

Розділ 6. Голуби та економіка (8 год)

Теоретична частина. Економічний ефект утримання голубів. Виставки голубів.

Практична частина. Організація та проведення виставки голубів свого розплідника. Розробка та захист проектів голубиноного розплідника.

Підсумок (4 год)

Практична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- анатомо-фізіологічні характеристики голубів;
- основні характеристики голубів різних порід та їх особливості;
- як облаштований голубник;
- основні принципи складання раціону та годівлі голубів;
- основні принципи тренування голубів льотних та спортивних порід;
- методи діагностики та лікування захворювань голубів;
- принципи наслідування спадкових якостей у голубів.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- визначати породу голубів за зовнішнім виглядом та стилем польоту;
- правильно облаштовувати голубник;
- створювати належні умови утримання птахів;
- складати кормовий раціон голубів;
- визначати симптоми основних захворювань голубів;
- проводити тренування голубів.

Вихованці мають набути досвід:

- утримання та розведення голубів;
- зооветеринарних заходів.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

Назва	Кількість
Приміщення для утримання голубів	1 шт.
Воль'єр для утримання декоративних порід голубів	1 шт.
Воль'єр для утримання молодняка голубів	1 шт.
Клітки для парування	5 шт.
Ветеринарна аптечка	1 шт.
Гніздові ящики	25 шт.
Годівниці (загальні)	3 шт.

Ящики для транспортування птахів	2 шт.
Кліткові годівниці	5 шт.
Напувалки (загальні)	3 шт.
Кліткові напувалки	5 шт.
Овоскоп	1 шт.
Кольорові родові кільця	200 шт./кількох кольорів
Іменні кільця	100 шт.
Сачок для відлову птахів	1 шт.
Шкребки	5 шт.
Шуфля (совок)	5 шт.
Халати	15 шт.
Гумові пальчатки	15 пар

ЛІТЕРАТУРА

1. Лашко О. І. Птиця на подвір'ї . О. Лашко. – К. Урожай, 1993. – 54 с.
2. Левін В. М. Енциклопедія порід голубів . К: Колос, 2020. – 135 с.
3. Романов В. А. Голубівництво. В. Романов та ін.. К: Агропроп, 1999. – 276 с.